

Od: "Radno pravo" <radno-pravo@radno-pravo.hr>

Datum: 24. travnja 2019. u 11:13:46 CEST

Za: 'rino štorić' <rino.storic@gmail.com>

Predmet: Mišljenje

Poštovani gospodine Štorić!

U vezi Vašeg upita dajem sljedeće mišljenje:

Tumačenjem je 1.1. Zajedničke komisije za tumačenje Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike navedeno da iz odredbe članka 1. st. 2. Kolektivnog ugovora koja utvrđuje međusobna prava i obveze sindikalnih povjerenika sindikata primjenjuju isključivo na sindikate koji su potpisnici Kolektivnog ugovora, pa tako i odredbe članaka 85. i 88. Kolektivnog ugovora.

Ovakvo tumačenje ne držimo ispravnim jer prema našem mišljenju nije sukladno važećim propisima, a ne proizlazi niti iz samog Kolektivnog ugovora.

Kolektivni ugovor kojega sklope reprezentativni sindikati ne primjenjuje se na samo članove tih sindikata, nego na sve zaposlene kod poslodavaca koje obvezuje kolektivni ugovor, dakle na članove sindikata potpisnika, na nečlanove i na članove onih sindikata koji nisu sklopili kolektivni ugovor a koji rade kod poslodavca.

Članovi sindikata, uključujući i sindikalne povjerenike, ne smiju međusobno biti stavljeni u nepovoljniji položaj s obzirom na činjenicu koji je sindikat sklopio kolektivni ugovor. Takvo diskriminiranje jednih članova - sindikalnih povjerenika odnosno protežiranje drugih bilo bi suprotno slobodi udruživanja. Naime, plaćanje rada jednih radnika za funkciju sindikalnih povjerenika, a neplaćanje članova drugih sindikata za rad na istovrsnoj funkciji sindikalnih povjerenika, utječe na mogućnost djelovanja tih sindikata, a time i na slobodu udruživanja. Naime, takvi sindikati u kojima članovi koji postanu povjerenici nemaju kao takvi povjerenici ista prava kakva imaju povjerenici sindikata potpisnika, počinju bitno gubiti sindikalnu sposobnost, što izravno utječe na slobodu organiziranja.

Podsjećamo da slobodu organiziranja izričito štiti više propisa. Tako je člankom 11. Konvencije MOR-a o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje (NN MU 3/2000) određeno da se svaka članica Međunarodne organizacije rada za koju je ova Konvencija na snazi obvezuje da će poduzimati sve potrebne i prikladne mjere kako bi osigurala radnicima i poslodavcima slobodno ostvarivanje prava na udruživanje.

Nejednaki tretman sindikalnih povjerenika nesporno utječe na slobodu udruživanja, jer pogoduje jednima a bitno otežava drugima.

Također podsjećam i na članak 166. st. 2. Zakona o radu koji navodi da nitko ne smije biti stavljen u nepovoljniji položaj zbog članstva u udruzi, odnosno sudjelovanja ili nesudjelovanja u djelatnosti udruge. Spornim tumačenjem se zaposlenici - sindikalni povjerenici koji su članovi sindikata nepotpisnika stavljaju u nepovoljniji položaj od zaposlenika - sindikalnih povjerenika članova sindikata potpisnika, što je očito protivno Zakonu o radu (NN 93/14, 127/17).

Činjenica da u članku 1. Kolektivnog ugovora stoji da ugovor zaključuje „sindikata državnih službi u ime svojih članova“, samo po sebi ništa ne znači, jer temeljem svih važećih propisa kolektivni ugovor se primjenjuje na sve radnike, a ne samo na članove sindikata potpisnika, što je već godinama i nesporna sudska praksa u Hrvatskoj.

Razlikovanje prava i obveza sindikata potpisnika u odnosu na ostale sindikate koji djeluju u području za koje se sklapa kolektivni ugovor može biti samo u dijelu koji se odnosi na prava i obveza potpisnika kolektivnog ugovora, dakle prava i obveza koje se tiču poslodavačke strane u kolektivnom ugovoru i sindikata kao organizacije, a u pogledu onoga što se odnosi na tzv. obveznopravni dio kolektivnog ugovora koji dio regulira odnose ugovornih strana radi postupanja s tim kolektivnim ugovorom. To su ona pitanja koja mogu rješavati samo stranke – otkaz kolektivnog ugovora, obnova i izmjena kolektivnog ugovora, tumačenje kolektivnog ugovora, produžena primjena pravnih pravila i sl. Dakle, samo međusobne odnose stranaka, a ne ono što se odnosi na zaposlene radnike, bili oni i sindikalni povjerenici ili ne.

U tom smislu se pravo zaposlenih da kao sindikalni povjerenici budu od strane poslodavca plaćeni za sindikalni rad ne može smatrati odnosom stranaka kolektivnog ugovora koji rješava pitanja samog kolektivnog ugovora (otkaz, izmjena, tumačenje i sl.) nego predstavlja pravo radnika da sindikalno djeluju i pravo sindikata da djeluje kod poslodavca, a to djelovanje zaposlenih sindikalnih povjerenika kod poslodavca nije dio obveznopravnog odnosa potpisnika kolektivnog ugovora.

Dakle, tumačenje koje temeljem članka 1. st. 2. tvrdi da se prava iz članaka 85. i 88. Kolektivnog ugovora primjenjuje isključivo na sindikalne povjerenike sindikata potpisnika ne držimo točnom ni valjanim.

Kao što je rečeno, činjenica da u članku 1. Kolektivnog ugovora stoji da ugovor zaključuje „sindikata državnih službi u ime svojih članova“, samo po sebi ništa ne znači, jer temeljem svih važećih propisa kolektivni ugovor se primjenjuje na sve radnike, a ne samo na članove sindikata potpisnika. Dakle, sindikat ne sklapa kolektivni ugovor „u ime svojih članova“, jer onda to ne bio kolektivni ugovor koji se primjenjuje na sve radnike neposredno, nego obični ugovor za koji bi trebala punomoć svih u čije ime se sklapa.

Osim toga u samim člancima 85. i 88. Kolektivnog ugovora uopće nema ikakvog spominjanja da se radi samo o sindikalnim povjerenicima isključivo sindikata potpisnika, dapače koriste se generalni termin „sindikalni povjerenik“.

Posebno naglašavam da se u članu 84. Kolektivnog ugovora navodi da „aktivnost sindikalnog povjerenika ili predstavnika sindikata u državnom tijelu ne smije biti sprječavana ili ometana, ako djeluje u skladu s konvencijama Međunarodne organizacije rada, zakonima, drugim propisima i ovim Ugovorom,“ što upravo upućuje da nema i ne može biti razlikovanja između sindikata, jer ako jedan sindikalni povjerenik ima pravo na plaćeni rad, a drugi s istovjetnim uvjetima to pravo nema, onda je taj drugi spriječen i ometen u svojem radu.

Osim što jednaku primjenu na sve radnike (a sindikalni povjerenici su radnici i moraju prema zakonu biti radnici kod poslodavca), neizravno ali nesporno regulira niz pravnih izbora (Ustav RH, Zakon o radu, Zakon o suzbijanju diskriminacije i dr.) što je već u niz navrata potvrdila sudska praksa time što uopće ne procjenjuje pitanja članstva u sindikatu kada prosuđuje o pravima zaposlenih, na jednaki tretman sindikata upućuje i Zakon o reprezentativnosti sindikata i udruga poslodavaca (NN 93/14, 26/15). Odredom članka 9. st. 6. toga Zakona, određuje se daje pregovarački odbor sindikata dužan tijekom kolektivnog pregovaranja obavješćivati nereprezentativne sindikate ili sindikate koji nisu zastupljeni u pregovaračkom odboru o tijeku pregovora te im omogućiti iznošenje mišljenja i prijedloga od posebnog interesa za njihove članove.

Dakle, spomenuti Zakon očito upućuje da svi sindikati koji djeluju na području pregovaranja imaju svoja prava u tim pregovorima i u ugovoru, dakle da je to kolektivni ugovor svih sindikata, s time da jedino neposredne pregovore obavljaju i ugovor potpisuju reprezentativni sindikati. Stoga reprezentativni sindikati nipošto nisu time što pregovaraju i sklapaju kolektivni ugovora dobili pravo da iz nekih prava koja se tiču zaposlenih sindikalnih povjerenika isključuju zaposlenike - sindikalne povjerenike onih sindikata koji nisu pregovarali.

Što se tiče učinaka tumačenja, treba reći da iako u samom Kolektivnom ugovoru stoji da tumačenja zajedničke komisije ima pravnu snagu i učinke kolektivnog ugovora, ta odredba Kolektivnog ugovora može se primijeniti samo uvjetno i ograničeno. Tumačenje može biti valjano i obvezno ako je ispravno i sukladno kolektivnom ugovoru i zakonu odnosno drugim propisima.

Ako tumačenje nije sukladno propisima ne može se primjenjivati, jer se niti sama odredba kolektivnog ugovora ne bi primjenjivala ako nije sukladna propisima (naravno, ovdje ne mislim na one propise koji se mogu mijenjati sukladno propisanom predmetu kolektivnog ugovora i slobodi ugovaranja). Nejednako tretiranje sindikalnih povjerenika ne ulazi u predmet kolektivnog ugovora niti u slobodu kolektivnog pregovaranja, dapače takav je nejednaki tretman protivan važećim propisima.

Nadalje, tumačenja ne mogu izlaziti iz okvira onoga što je samim kolektivnim ugovorom ugovoreno, jer bi tada Komisija stvarala i mijenjala kolektivni ugovor, a to mogu samo zakonom određene stranke ugovora, a ne povjerenstvo.

Zaključno mislim da je navedeno tumačenje suprotno važećim propisima a ne proizlazi niti iz samo Kolektivnog ugovora, stoga ne bi smjelo biti pravni temelj za postupanje protivno propisima i za diskriminaciju pojedinih sindikata.

S poštovanjem,
Krešimir Rožman